

Briuselis, 2026 m. balandžio 8 d.
(OR. en)

17037/25
ADD 1

Tarpinstitucinė byla:
2023/0226 (COD)

AGRI 736
AGRILEG 210
ENV 1429
PI 233
CODEC 2178

TARYBOS MOTYVŲ PAREIŠKIMO PROJEKTAS

Dalykas: Per pirmąjį svarstymą priimta Tarybos pozicija siekiant priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl tam tikrais naujais genomikos metodais gautų augalų ir jų produktų, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2017/625
– Tarybos motyvų pareiškimo projektas

I. IVADAS

1. 2023 m. liepos 5 d. Komisija priėmė pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl tam tikrais naujais genomikos metodais gautų augalų ir iš jų gaminamo maisto bei pašarų¹. 2023 m. liepos 6 d. šis pasiūlymas buvo pateiktas Tarybai.
2. Pasiūlymas grindžiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 43 straipsniu, 114 straipsniu ir 168 straipsnio 4 dalies b punktu (įprasta teisėkūros procedūra).

¹ Dok. 11592/23 + ADD 1.

3. Konsultuotasi tiek su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu (EESRK), tiek su Europos regionų komitetu (RK). EESRK nuomonę pateikė 2023 m. spalio 26 d.² RK nuomonę pateikė 2024 m. balandžio 17 d.³
4. Europos Parlamente už nagrinėjimą yra atsakingas Aplinkos, klimato ir maisto saugos (ENVI) komitetas, o susijęs yra Žemės ūkio ir kaimo plėtros (AGRI) komitetas. Pranešėja vėl paskirta Jessica Polfjård (PPE, Švedija). Savo poziciją per pirmąjį svarstymą Parlamentas priėmė 2024 m. balandžio 24 d.⁴
5. Pasiūlymas ir atitinkamas poveikio vertinimas buvo pristatyti 2023 m. liepos 10 d. Žemės ūkio genetinių išteklių ir inovacijų darbo grupės (žemės ūkio inovacijos) posėdyje. Ispanijos, Belgijos, Vengrijos ir Lenkijos pirmininkavimo laikotarpiais darbo grupė toliau nagrinėjo pasiūlymą 16 kitų posėdžių.
6. 2025 m. kovo 14 d. Nuolatinių atstovų komitetas susitarė dėl įgaliojimų pirmininkaujantčiai valstybei narei pradėti derybas su Europos Parlamentu⁵. Tuo pagrindu, siekiant išankstinio susitarimo per antrąjį svarstymą, įvyko derybos su Europos Parlamentu ir Komisija. 2025 m. lapkričio 12 d. Nuolatinių atstovų komitetas suteikė pirmininkaujantčiai valstybei narei lankstumo dėl pagrindinių neišspręstų klausimų⁶.
7. Trišaliai dialogai buvo surengti 2025 m. gegužės 6 d., spalio 14 d., lapkričio 13 d. ir gruodžio 3 d. Lenkijos ir Danijos pirmininkavimo laikotarpiais. Paskutiniame trilogė abi teisėkūros institucijos pasiekė bendrą preliminarų susitarimą. Vėliau šis susitarimas buvo konsoliduotas į galutinį kompromisinį tekstą.

² Dok. 14926/23.

³ Dok. 9226/24.

⁴ Dok. 10952/24.

⁵ Dok. 6426/25.

⁶ Dok. 14579/25.

8. 2025 m. gruodžio 19 d. Nuolatinis atstovų komitetas išnagrinėjo galutinį kompromisinį tekstą ir patvirtino susitarimą dėl jo⁷.
9. 2026 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ENVI komitetas balsavo už galutinį kompromisinį tekstą. 2026 m. sausio 28 d. ENVI komiteto pirmininkas Nuolatinis atstovų komitetui nusiuntė laišką⁸, kuriame nurodyta, kad jei Taryba perduotų Europos Parlamentui sutartą poziciją, su sąlyga, kad teksto redakciją peržiūrės teisininkai lingvistai, jis plenariniame posėdyje rekomenduos, kad Tarybos pozicijai per antrąjį svarstymą Parlamente būtų pritarta be pakeitimų. Prie laiško pridėtas tekstas atitinka tekstą, kuriam Nuolatinis atstovų komitetas pritarė 2025 m. gruodžio 19 d.

II. TIKSLAS

10. Nuo tada, kai 2001 m. buvo priimti dabartiniai ES teisės aktai dėl genetiškai modifikuotų organizmų (GMO), padaryta didelė pažanga kuriant NGM, kurie sudaro sąlygas tikslingesniems, tikslesniems ir greitesniems augalų genetinių savybių pokyčiams, palyginti su tradiciniais selekcijos metodais.
11. Pasiūlymu siekiama sudaryti sąlygas ES žemės ūkio maisto produktų sektoriui prisidėti prie Europos žaliojo kurso ir strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ bei Biologinės įvairovės strategijos inovacijų ir tvarumo tikslų ir didinti sektoriaus konkurencingumą, kartu išlaikant aukšto lygio sveikatos ir aplinkos apsaugą.

⁷ Dok. 16659/25, 16660/25.

⁸ Dok. 6131/26.

III. TARYBOS PER PIRMAJĮ SVARSTYMĄ PRIIMTOS POZICIJOS ANALIZĖ

12. Tarybos per pirmąjį svarstymą priimta pozicija apima šiuos pagrindinius elementus, dėl kurių susitarė abi teisėkūros institucijos:
13. išlaikoma **bendra** Komisijos pasiūlymo **struktūra**, išskiriant dvi skirtingas NGM gautų augalų kategorijas.
14. 1 kategorijai priskiriami NGM gauti augalai, kurie yra lygiaverčiai tradiciniams augalams, t. y. genetinė modifikacija, įdiegta naudojant NGM, taip pat galėtų atsirasti natūraliai arba būti gauta tradicinės selekcijos būdu. Tokiems augalams taikoma tikrinimo procedūra, per kurią nacionalinė kompetentinga institucija arba Komisija nustato, ar jie iš tiesų yra lygiaverčiai tradiciniams augalams. Patvirtintiems 1 kategorijos NGM gautiems augalams GMO teisės aktų reikalavimai netaikomi.
15. 2 kategorijai priklauso NGM gauti augalai su sudėtingesnėmis modifikacijomis, kuriuose nėra svetimos DNR. Tokiems augalams taikoma pranešimo procedūra arba leidimų išdavimo procedūra pagal GMO teisės aktus. Priešingai nei genetiškai modifikuotiems augalams, kuriuose yra svetimos DNR, 2 kategorijos NGM gautiems augalams taikomos ribotos nuo GMO teisės aktų nukrypti leidžiančios nuostatos. Visų pirma, rizikos vertinimo ir stebėsenos reikalavimai yra lankstesni ir gali būti pritaikyti atsižvelgiant į augalų rizikos profilį.
16. Kalbant apie 1 kategorijos NGM gautų augalų **lygiavertiškumo** tradiciniams augalams **kriterijus**, išlaikomi pagrindiniai tiek Parlamento įgaliojimų, tiek Tarybos įgaliojimų elementai. Tie elementai apima genetinių modifikacijų tipus, tam tikrų modifikacijų dydžio apribojimus, taip pat kiekvienos baltymų kodavimo sekos ir kiekvieno augalo genetinių modifikacijų skaičiaus apribojimus. Nustatant bendrą ribą kiekvieno augalo atveju atsižvelgiama į chromosomų rinkinių skaičių, kad būtų atspindėtas augalų genomų sudėtingumas.

17. Be lygiavertiškumo tradiciniams augalams kriterijų, į naują reglamento priedą kaip neigiamas (arba neskatintinų) požymių sąrašas įtraukiami su **tvarumu** susiję kriterijai, taikomi NGM gautiems augalams, kad juos būtų galima priskirti 1 kategorijai. Laikoma, kad į neigiamą sąrašą įtraukti požymiai gali turėti neigiamą poveikį tvarumo požiūriu. Jei vienas iš NGM gauto augalo požymių, kurį ketinama perduoti genetinės modifikacijos būdu, yra įtrauktas į tą sąrašą, NGM gautas augalas nepriskiriamas 1 kategorijai, todėl jam taikomi leidimų išdavimo, atsekamumo ir stebėsenos reikalavimai, taip pat kitos nuostatos dėl 2 kategorijos NGM gautų augalų.
18. Pranešėjai ir pareiškėjai dėl 2 kategorijos NGM gautų augalų gali pasinaudoti tam tikromis reguliavimo priemonėmis teikiamomis paskatomis, pavyzdžiui, paspartinta rizikos vertinimo procedūra, atleidimu nuo mokesčių ir išsamesnėmis rekomendacijomis prieš pateikiant paraišką, jei vienas iš NGM gauto augalo požymių, kurį ketinama perduoti genetinė modifikacija, gali teigiamai prisidėti prie tvarumo.
19. Įvairiomis apsaugos priemonėmis sprendžiamos problemos, susijusios su galimu neigiamu NGM gautų augalų **patentavimo** poveikiu ir susijusia licencijavimo ir skaidrumo praktika, pvz., susijusia su selekcininkų prieiga prie augalų biologinės medžiagos ir metodų, taip pat rinkos koncentracijos rizika.
20. Kompromisiniame tekste numatytas elgesio kodeksas su tam tikrais patentų savininkų ir licencijavimo platformų įsipareigojimais. Nors kodeksas yra savanoriško pobūdžio, Komisija prižiūri, kaip rengiamas kodeksas, stebi jo veikimą ir, jei tinkama, imasi tolesnių veiksmų, be kita ko, siūlo teisėkūros priemones.
21. Skaidrumas, prieiga ir teisinis tikrumas taip pat didinami teikiant informaciją apie patentus arba paskelbtas patentų paraiškas, taip pat deklaraciją dėl patentų savininkų noro licencijuoti sąžiningomis ir pagrįstomis sąlygomis, kuri turi būti pateikta kartu su prašymu patikrinti 1 kategorijos NGM gauto augalo statusą ir viešai paskelbta duomenų bazėje.

22. Komisija paskelbia gaires, kad padėtų veiklos vykdytojams su augalų intelektine nuosavybe susijusiais klausimais, įsteigia NGM gautų augalų patentų ekspertų grupę ir įvertina NGM gautų augalų, požymių ir metodų patentavimo poveikį, taip pat susijusią licencijavimo ir skaidrumo praktiką.
23. 1 kategorijos NGM gautiems augalams **ženklinimo** reikalavimai netaikomi, išskyrus 1 kategorijos NGM gautų augalų dauginamąją medžiagą. GMO teisės aktuose nustatyti ženklinimo reikalavimai toliau taikomi 2 kategorijos NGM gautiems augalams.
24. Nei 1, nei 2 kategorijos NGM gauti augalai ar produktai negali būti naudojami **ekologinėje** gamyboje, nepaisant to, kad 1 kategorijos NGM gautiems augalams ir produktams netaikomi GMO teisės aktų reikalavimai. Tačiau atsitiktinis arba techniškai neišvengiamas 1 kategorijos NGM gautų augalų ir produktų buvimas ekologinėje gamyboje nelaikomas Ekologinės gamybos reglamento⁹ reikalavimų nesilaikymu.
25. 2 kategorijos NGM gautų augalų **sambūvio priemonės** valstybėms narėms tebėra neprivalomos. Be to, valstybės narės išlaiko galimybę **atsisakyti** savo teritorijoje **auginti** 2 kategorijos NGM gautus augalus. Taigi šiuo atžvilgiu 2 kategorijos NGM gautiems augalams toliau taikomas esamų GMO taisyklių *status quo*.
26. Straipsnyje dėl valstybių narių vykdomos **kontrolės** suteikiamas patikinimas dėl veiksmingo NGM reglamento nuostatų vykdymo užtikrinimo, nenustatant naujų pareigų valstybėms narėms, viršijančių galiojančiuose teisės aktuose nustatytas kontrolės pareigas.

⁹ Reglamentas (ES) 2018/848 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklinimo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 834/2007.

27. Sustiprinta bendra **stebėsenos** programa, kiek tai susiję su NGM gautų augalų patentavimo poveikiu, savybėmis ir metodais, taip pat susijusia licencijavimo ir skaidrumo praktika, NGM reglamento taikymo poveikiu ekologinės gamybos sektoriui ir NGM gautų augalų poveikiu tvarumui.
28. Abiem teisėkūros institucijoms pavyko rasti kompromisinę formuluotę dėl didžiosios daugumos elementų, dėl kurių derėtasi per trišalius dialogus. Kai kuriais atvejais Taryba savo pozicijoje pritarė Parlamento per pirmąjį svarstymą priimtos pozicijos elementams, pavyzdžiui, „tolerancijos herbicidams“, kaip numatyto požymio, kurį suteikia genetinė modifikacija, išbraukimui iš 1 kategorijos. Kita vertus, Taryba negalėjo pritari kai kuriems Parlamento pozicijos elementams, pavyzdžiui, 1 kategorijos NGM gautų augalų ir produktų ženklinimo reikalavimams visoje maisto grandinėje. Tačiau teisėkūros institucijos laikėsi nuomonės, kad tai yra priimtina atsižvelgiant į bendrą kompromisinį dokumentų rinkinį, dėl kurio buvo deramasi ir susitarta per paskutinį trišalį dialogą, kurio metu abi šalys padarė nuolaidų, visų pirma su tvarumu susijusių reikalavimų ir NGM gautų augalų patentavimo srityse.

IV. IŠVADOS

29. Tarybos pozicijoje pritariama Komisijos pasiūlymo tikslui ir visapusiškai atspindimas kompromisas, pasiektas Tarybos ir Europos Parlamento derybose, padedant Komisijai.
30. Todėl Taryba mano, kad jos per pirmąjį svarstymą priimtoje pozicijoje subalansuotai atspindėti derybų rezultatai ir kad priėmus reglamentą bus sudarytos palankesnės sąlygos inovacijoms, padidintas tvarumas, padidintas ES žemės ūkio maisto produktų sektoriaus konkurencingumas ir išlaikyta aukšto lygio sveikatos ir aplinkos apsauga.